

MARULIĆEVI DANI 2003.

ZNANSTVENI, KNJIŽEVNI I IZDAVAČKI
PROGRAM
(23-28. travnja)

Split, travanj 2003.

**Organizatori
znanstvenoga, književnog i izdavačkog programa:**

Društvo hrvatskih književnika
Društvo prijatelja kulturne baštine, Split
Književni krug Split
Matica hrvatska Knin
Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu

KALENDAR ZBIVANJA

SRIJEDA, 23. TRAVNJA

18.00 sati, Zavod HAZU

Svečano otvorenje znanstvenog, književnog i izdavačkog programa
Marulićevih dana:
Prigodno slovo: dr. don Mladen Parlov
Pjeva KUD »Splitski djevojački zbor« pod ravnanjem
maestre Danice Zaić

18.30 sati, Zavod HAZU

Dodjela nagrada Dana hrvatske knjige: *Judita, Davidias, Slavić*
(Društvo hrvatskih književnika)

19.30 sati, Trg braće Radića

Polaganje vijenca na Marulićev spomenik

20.00 sati, crkva sv. Frane

Sveta misa
Polaganje vijenca na Marulićev grob (Društvo prijatelja kulturne
baštine Split)
Pjeva KUD »Splitski djevojački zbor« pod ravnanjem
maestre Danice Zaić

21.00 sat, Muzej grada Splita

Književna večer: *Hrvatski pjesnici Marulićevu Splitu* (Društvo
hrvatskih književnika)

ČETVRTAK, 24. TRAVNJA

9.00 sati, Zavod HAZU

Prvo zasjedanje Trinaestoga međunarodnog znanstvenog skupa o
Marku Maruliću

19.00 sati, Zavod HAZU

Predstavljanje knjige:
Smiljka Malinar: *Od Marulića do Marina*, naklada *Ex libris*,
Zagreb 2002.
Govore: Ivan J. Bošković i Bratislav Lučin

PETAK, 25. TRAVNJA

9.00 sati, Zavod HAZU

Drugo zasjedanje Trinaestoga međunarodnog znanstvenog skupa o Marku Maruliću

14.00 sati, hotel "Marjan"

Svečani ručak za sudionike znanstvenoga skupa

18.00 sati, Zavod HAZU

Predstavljanje časopisa:

Čakavska rič, br. 1-2, 2002.

Govore: Nenad Cambi, Josip Lisac i Joško Božanić

19.00 sati, Zavod HAZU

Predstavljanje časopisa:

Cetinska vrila, glasilo Matice hrvatske Sinj, br. 2 (20), 2002.

(Sadrži temat posvećen Marku Maruliću)

Govore: Miljenko Buljac i fra Josip Ante Soldo

SUBOTA, 26. TRAVNJA

15.30 sati

Obilazak antičke Salone (vodi Nenad Cambi)

PONEDJELJAK, 28. TRAVNJA

19.00 sati, Knin, Kraljevska kavana Doma OS RH "Kralj Zvonimir"

Književna večer i izložba:

Marulićev ponedjeljak u Kninu (Matica hrvatska Knin)

Govore:

Mirko Tomasović: *Znamenitost Marulića kao oca hrvatske književnosti i europskoga humanizma*

don Drago Šimundža: *Marulić kao etičar*

Bratislav Lučin: *Marulićev Zvonimir*

Ulomke iz Marulićevih djela čita: Josip Genda

MARKO MARULIĆ

GIUDITTA

a cura di
LUCIANA BORSETTO

Testo creato a fronte

HEFTI

*Marko Marulić: Giuditta. Na talijanski prevela
Luciana Borsetto (Hefti edizioni, Milano 2001)*

LA
JUDITH
de MARKO
MARULIĆ
Traduction
Charles Béné

*Marko Marulić: La Judith. Na francuski preveo
Charles Béné (Most/Le Pont, Zagreb, 2002)*

**TRINAESTI MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP
O MARKU MARULIĆU**

Organizator: Književni krug Split — *Marulianum*
24. i 25. travnja 2003.
Zavod HAZU u Splitu, Trg braće Radića 7

RASPORED IZLAGANJA

ČETVRTAK, 24. TRAVNJA

Voditelji: Bratislav Lučin i Mirko Tomasović

9.00 sati

Uvodna riječ: Bratislav Lučin

Dragica Malić (Zagreb): Zašto tzv. Marulićev molitvenik nije Marulićev

Stojan Vrljić (Mostar): Što je to u tekstovima Marka Marulića jezično inspirativnim i danas?

Antun Lučić (Mostar): Gradativni slog u Marulićevu *Naslidovan'ju*

Diana Stolac (Rijeka): Komunikacijske funkcije osamostaljenih dijelova rečeničnog ustrojstva u Marulićevu *Naslidovan'ju*

10.30 — 11.00 sati: Rasprava

11.00 — 11.30 sati: Odmor

11.30

Smiljka Malinar (Zagreb): Marulićeva privatna pisma: izbor jezika kao sredstvo dijafazijske diferencijacije

Gorana Stepanić (Zagreb): Retorika Marulićevih epistolarnih tekstova

István Lőkös (Eger): Intertekstualnost u Marulićevoj *Juditi*

Neven Jovanović (Zagreb): Marulićeve riječi i stvari

13.00-13.30 sati: Rasprava

PETAK, 25. TRAVNJA

Voditelji: Francisco Javier Juez Gálvez i István Lőkös

9.00 sati

Ivo Frangeš (Zagreb): Ponovno o Marulićevu latinskom prepjevu Petrarkine kancone

Mirko Tomasović (Zagreb): Marulićeve traduktološke postavke i samoprepjev jednoga pjesničkog teksta

Mijo Korade (Zagreb): Srednjovjekovna hagiografija i Marulićevi životopisi apostola i crkvenih otaca

Mladen Parlov (Split): Marulić – mariolog i marijanski pjesnik

Ivan Bodrožić (Split): Temelj, sadržaj i značenje euharistije u djelima Marka Marulića

10.45-11.15 sati: Rasprava

11.15 — 11.45 sati: Odmor

11.45

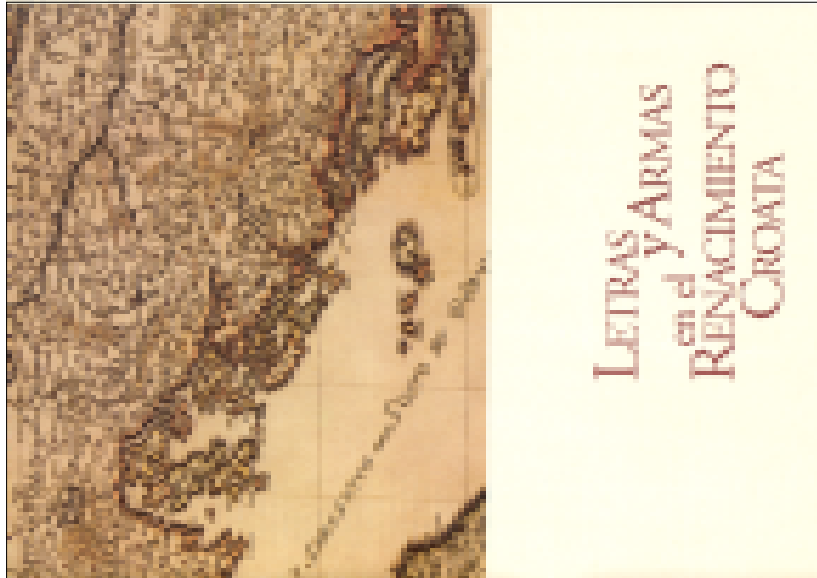
Branko Jozić (Split): Nedopisani Marulićev životopis

Charles Béné (Meylan): Marulić et Louis de Grenade, modèles du *Sanctosno* (Katsusa 1591)

Francisco Javier Juez Gálvez (Madrid): Hrvatski emigranti u Španjolskoj o Marku Maruliću: razdoblje 1945-1955.

Bratislav Lučin (Split): Nekoliko prinosa tekstu kraćih hrvatskih pjesama Marka Marulića

13.15-13.30 sati: Rasprava i završetak znanstvenoga skupa

*Knjige i oružje hrvatske renesanse
Izložba u Alcalá de Henares (Španjolska),
5. – 28. 2. 2002.*

SAŽETCI

Dr. Charles Béné, prof. ém.
Sveučilište Stendahl, Grenoble
MARULIĆ ET LOUIS DE GRENADE, MODÈLES DU *SANCTOSNO*
(KATSUSA 1591)

Je me propose de montrer, à partir de documents reçus de Tokyo (Université Sophia); des publications du père Jesus Lopez-Gay, et du Professeur Anesaki de Tokyo, que le *Sanctosno* est un recueil composite qui nous offre:

1. Pour les 14 premiers noms de martyrs, qu'ils ont été effectivement inspirés par Marulić, mais par l'intermédiaire d'un ouvrage du père Nuñez Barreto (*Institutio*, Livre V, ch. 5).

2. Que les douze derniers chapitres ont été directement inspirés par les chapitres 16 à 27 du *Symbole de la Foi* de Louis de Grenade.

3. Qu'il ne s'agit pas, dans les deux cas, de traduction proprement dite: les traducteurs loho et Hohim ont largement développé ce que leurs modèles leur proposaient plus brièvement.

Cette association de Marulić et de Louis de Grenade dans un seul ouvrage ne doit pas surprendre: Louis de Grenade était nourri des oeuvres de Marulić; il a été son premier traducteur en espagnol, et une étude s'impose sur les concordances de son oeuvre avec la pensée de Marulić.

Dr. don Ivan Bodrožić
Split
TEMELJ, SADRŽAJ I ZNAČENJE EUHARISTIJE U DJELIMA
MARKA MARULIĆA

Živeći i pišući u vremenu koje se očitovalo snažnim religioznim previranjima i tenzijama, radikaliziranima u prvim desetljećima 16. stoljeća kroz pokret protestantske reformacije, Marulić je izbliza pratio mnoga od ovih događanja. Jedan od povoda reformacije bila je i euharistijska praksa i tradicija Crkve, koju su protestantski teolozi smatrali devijantnom u mnogim bitnim segmentima, dovodeći tako u pitanje autentičnost Predaje i razumijevanja Euharistije, njezina značenja, sadržaja i učinka kroz tolika stoljeća Crkve.

Pišući svoja djela neposredno prije nego se dogodio definitivni raskol, Marulić je nepristrani svjedok vjere Crkve i euharistijskog nauka kako ga je poimala katolička teologija. U djelima koja piše, Marulić je istinski reformator, trublja koja neprestano poziva sve članove Crkve na obnovu u skladu s duhom Evanđelja. Obnova Crkve se ne može provesti bez poniznog i iskreno vjerničkog stava pred euharistijskim Kristom, koji je jedini kadar preobraziti čovjeka iznutra i provesti autentičnu reformaciju Crkve.

Budući da je ipak pisao i umro prije nego se i formalno zapečatio raskol s protestantima, Marulićevo svjedočanstvo euharistijske vjere Crkve to je značajnije, jer ne odiše apologetskim i polemičkim duhom. To ne znači da stranice koje piše ne odišu duhom iskrene gorljivosti, kojom potiče sve vjernike da se s više žara približe ovom otajstvu, u svim njegovim dimenzijama i posljedicama. Kao humanistu i vjerniku, Maruliću je primarna briga za čovjeka, koju on vidi u približavanju čovjeka Bogu, čega nema bez Kristova euharistijskog posredništva.

Temelj svoga euharistijskog nauka Marulić crpi iz Svetoga pisma, čitanog u vjeri Crkve i crkvene tradicije, u duhu tumačenja velikih otaca i teologa, čiji se tragovi osjećaju u njegovim djelima. Ali Marulić u svom teološkom razmišljanju daje i pečat osobnog doživljaja i lucidnog zapažanja, ispreplićući ga snažnom moralnom porukom i poticajem.

Akademik Ivo Frangeš
Zagreb

PONOVNO O MARULIĆEVU LATINSKOM PRIJEVODU
PETRARKINE KANCONE

Marulićev latinski prepjev Petrarkine kancone *Vergine bella* važan je kao svjedočanstvo Marulićeva poznavanja velikog pjesničkog uzora i vješta pretakanja glasovite mu pjesme u eminentno humanistički medij latinskog elegijskog distiha. K tome, prepjev je to kojem prethodi kratka ali vrlo zanimljiva posveta Dmini Papaliću, u kojoj Marulić izlaže i svoje prevoditeljske nazore,

Podrobnu usporedbu prepjeva i izvornika izvršio je već Francesco Lo Parco, koji je upozorio i na Marulićeve pjesničke izvore. Ipak, važnost ovoga pjesničkog susreta i bogatstvo prijevoda-parafraze nuka na dalje interpretacije. Premda se Marulićev način prevođenja ne može pomiriti s našim današnjim pojmom prenošenja iz jedne jezične materije u drugu, ni suvremeni čitatelj, uza sve Marulove amplifikacije i odstupanja

nja, ne može ne priznati da su Petrarkina kancona i Marulićev prijevod susret dvaju genija i da je latinska verzija u mnogo čemu ravna izvorniku: ono u čemu odstupa od njega ne umanjuje vrijednost Marulićevu poslu; naprotiv, u cjelini uzet, prijevod čini čast i Maruliću i hrvatskoj latinističkoj tradiciji.

Mr. Neven Jovanović
Filozofski fakultet, Zagreb
MARULIĆEVE RIJEČI I STVARI

Sva pisana riječ postoji na dva, donekle različita načina: kao apstraktni tekst, i kao konkretan fizički predmet, artefakt, knjiga ili rukopis. Istraživači se najčešće koncentriraju na jedan od ovih aspekata; no njihova je “razdvojenost” tek prividna i približna. Naš doživljaj fizičkog predmeta uvijek u nekoj mjeri oblikuje naš doživljaj teksta. Pokazat ću kako to izgleda u Marulićevu slučaju.

Prvo: upoznamo li tehnologiju kojom su tiskane knjige XV. i ranog XVI. stoljeća, shvatit ćemo kako je posve moguće i vjerojatno da se primjerci “istog” izdanja međusobno razlikuju. Indicije za to nalazim u izdanju *Evandelistara* iz 1516.

Drugo: moderna filologija više vjeruje rukopisima-autografima nego tiskanim izdanjima. To je posve prirodno. Međutim, koliko vjerovati Marulićevim djelima čiji autografi nisu sačuvani? Nešto o tome možemo zaključiti uspoređujući rukopisnu i tiskanu varijantu *Dijaloga o Herkulu*.

Napokon: moderna se izdanja starih tekstova drže slova svojih predložaka — često do te mjere da restituiraju autorove pravopisne navike — ali interpunkciju uglavnom zanemaruju, smatrajući je tuđom i nerazumljivom modernim čitaocima; nitko se neće iznenaditi što današnji priređivač staru interpunkciju zamjenjuje “modernom”. Pa ipak, stara nas interpunkcija — posebno ona potvrđena u autografima — može naučiti ponešto nova o autorovu (u našem slučaju Marulićevu) viđenju i tumačenju vlastitog teksta.

Mr. Branko Jozić
Marulianum, Split
NEDOPISANI MARULIĆEV ŽIVOTOPIS

Imajući u vidu međuovisnost između *curriculum vitae* i *curriculum artis*, više se marulologa trudilo oko rekonstrukcije Marulićeva životopisa. Uglavnom započinju konstatacijom kako o Marulićevu životu ne znamo zapravo mnogo te na temelju dostupnih podataka slažu mozaik o njegovu liku i djelu. Kao osnova poslužio je Božičevićev *Životopis Marka Marulića*, Marulićeva oporuka i još neki arhivski podatci te sam Marulićev opus.

Značajna otkrića posljednjih godina popunila su neke praznine, ali još uvijek mnogo toga u njegovoj biografiji pokriva debela sjena. Kad bismo imali i drugi Marulićev životopis iz pera Francesca Amulija, vjerojatno bismo saznali još neke dragocjene pojedinosti.

Ipak, postojeći biografski podatci, ali i golema Marulićeva ostavština nedvojbeno govore da je bio “prije svega bogoslov, obrazovan čovjek koji iz osobne vjere, zauzeto i pošteno, razmišlja i piše o Bogu i onomu što je s Bogom u vezi”. Iz njih se također razabire njegova duboka uronjenost u crkveni život, sraslost s povijesnim i duhovnim ozračjem svoga doba.

To aktualizira pitanje njegove formacije, iznimne erudicije u crkvenim stvarima i uopće okrenutosti tim temama te dovodi u sumnju da je samouki bogoslov, da je samozvani laik, zauzeti duhovni pisac. Otvoreno je i pitanje njegove iznimno bliske povezanosti s crkvenim osobama, kao i njegova pretpostavljenog “obraćenja”.

Već se pisalo o njegovim vezama s duhovnošću pokreta *devotio moderna* i dodirnim mjestima s franjevaštvom. Ovdje će biti podastri još neki takvi momenti koji na Marulića bacaju dodatno svjetlo.

Dr. Francisco Javier Juez Gálvez
Komplutsko sveučilište, Madrid
HRVATSKI EMIGRANTI U ŠPANJOLSKOJ O MARKU MARULIĆU:
RAZDOBLJE 1945-1955.

Tijekom desetljeća koja su slijedila Drugi svjetski rat nastanili su se u Španjolskoj mnogobrojni emigranti iz Srednje i Južne Europe, među kojima i znatna skupina Hrvata. Jedni su od njih ostali kao izbjeglice —

nekoliko ih je već stanovalo u Španjolskoj — dok su drugi putovali dalje, uglavnom u Argentinu ili Sjedinjene Američke Države.

Uglavnom će nas zanimati trojica Hrvata koji su stigli u Madrid tijekom četrdesetih godina prošloga stoljeća i koji su dali vrijedne doprinose marulologiji u Španjolskoj, koja se tada sastojala samo od nekoliko kratkih enciklopedijskih natuknica: prof. Pavao Tijan (1908-1997), prof. Kazimir Vrljičak (1914-2000) i inž. Karlo Mirth (1917-). Ta trojica pisala su na španjolskom o Maruliću i prevodila su na španjolski njegovu prozu i poeziju, s hrvatskih i latinskih izvornika. Inž. Karlo Mirth, tadašnji urednik *Croatia Press* te budući urednik *Journal of Croatian Studies*, otkrio je znanstvenoj zajednici stari španjolski prijevod *Evandelistara* (Madrid 1655) i preveo je na španjolski odlomke iz *Poslanice papi Hadrijanu VI*, dok je prof. Kazimir Vrljičak uvrstio Marka Marulića u hrvatsko pobožno pjesništvo na španjolskom, dajući prvi tiskani španjolski prijevod bilo koje Marulićeve hrvatske pjesme, a prof. Pavao Tijan pisao je u više navrata o Maruliću, i za enciklopedije na španjolskom i na engleskom, te među inim prevodio iz Marulićeva latinskoga pjesništva.

Dr. Mijo Korade
Hrvatski institut za povijest, Zagreb
SREDNJOVJEKOVNA HAGIOGRAFIJA I MARULIĆEVI
ŽIVOTOPISI APOSTOLA I CRKVENIH OTACA

U Marulićevoj pjesničkoj ostavštini na latinskom dosad je razmjerno malo pozornosti posvećeno dvama ciklusima ispjevanim u elegijskim distisima: dosta opsežnu nizu pjesama *De duodecim apostolis* i sastavcima posvećenim sv. Jeronimu, sv. Ambroziju, sv. Augustinu i sv. Gruru Velikom.

Premda Marulić svoj ciklus naziva *O dvanaest apostola* (*De duodecim apostolis*), u njemu je osim dvanaestorice opjevao Pavla i pratioca mu Barnabu, a Šimuna i Judu Tadeja obradio je u jednoj pjesmi. Pjesnik nastavlja srednjovjekovnu tradiciju donoseći legende koje su se prenosile i dopunjavale kroz stoljeća. Predložak su mu vjerojatno bile crkvena povijest Euzebija Cezarejskog i *Zlatna legenda* Jakova iz Voragine, a zacijelo je poznao i barem neke od pjesničkih obradbi apostolskih života (Ambrozije, Elpida, Arator, Beda Časni, Petar Damiani i dr.).

U ovom se radu prikazuje tradicija pjesništva o apostolima do Marulićeva vremena i raščlanjuje se Marulićevo oslanjanje na legendarne podatke i na pouzdane izvore.

Dr. István Lőkös
Filozofski fakultet, Debrecen
INTERTEKSTUALNOST U MARULIĆEVOJ *JUDITI*

Pitanje odnosa Marulićeve "Judite" prema originalu u "Vulgati" jedan je od važnijih predmeta istraživanja Marulićevog epa. Petar Skok je već 1951. spomenuo da je Marulićev "religiozni epos prestilizirana biblijska pripovijest". Prema Skokovu mišljenju, to proizlazi iz Marulićeve poslanice Dujmu Balistriliću. Dodaje on svemu tome još da "to znači, da [Judita] nije originalan narativni dio, nego stilistički". Mi smo već prije nekoliko godina pokušali potvrditi originalnost kompozicije "Judite" s gledišta renesansne umjetničke teorije o imitaciji. Sad bismo pokušali interpretirati prvi hrvatski ep u fokusu intertekstualnosti.

Dr. Antun Lučić
Pedagoški fakultet, Mostar
GRADATIVNI SLOG U MARULIĆEVU *NASLIDOVAN'JU*

Uporabom gradacije Marulić u *Naslidovan'ju*, prevedenom proznom prvijencu, iskazuje višestruko nastojanje i polučuje učinke određive s brojnih točaka. Uspostavom odnosa prema izvorniku, držeći se književne matrice, Marulić ipak stupnjevito uključuje unutarnja značenja tekstnog sloga.

U radu se raščlanjuje semantička, sintaktička i tekstna gradacija. Interpretacijom se otuda nadilazi pojednostavnjen pristup Marulićevu gradativnom procesu. Razmatra se *gradatio* u srodstvu s hiperbolom, kumulacijom, antonimijom, klimaksom i antiklimaksom, anadiplozom i usporedbom te drugim postupcima.

Izravnim se usporedbama prilazi primjerima iz Marulićevog prijevoda, pojedinačnim i višečlanim nizovima poglavito za svjetovno. Unutar gradativne mikrostrukture ustanovljuje se da su češće zastupljeni pridjevi (komparativi), glagoli na početku rečenice, prilozni (razvedeni oblici), veznici (konektorski načini) i uzvici.

U mogućem opisu polja Marulićeva gradativnog umijeća, potaknutog i uokvirenog Kempenčevim predloškom, nailazi se na pojačavanja i produbljivanja prijevaja; njima se ne pretjeruje i ne proizvodi dojam patetičnosti i mističnosti. Stilske se vrijednosti unose u umjetničko načelo komponiranja. Pokušava se ujedno i uspostaviti marulićevski identitet gradacije u službi intenzificirajućih nastojanja. Oslanjanje na psalme, crte iz srednjovjekovlja i domaće lekcionare ne priječi individualnost izbora te postiže značenjske i stilske prinose. Prijenos u hrvatski jezik više je od prilagodičkog zahvata, donekle i subjektivna kreacija kroz gradativnu vrsnoću.

Mr. Bratislav Lučin

Marulianum, Split

NEKOLIKO PRINOSA TEKSTU KRAĆIH HRVATSKIH PJESAMA
MARKA MARULIĆA

Nakon tekstoloških intervencija u *Juditi* i *Suzani* auctor slijedeći ista načela ovdje predlaže poboljšice u čitanju nekoliko mjesta iz raznih Marulićevih pjesama (*Molitva*, *Tužen'je*, *Dobri nauci*, *Spovid koludric*). Za pjesmu pak *Poklad* i *Korizma* ovdje se prvi put objavljuju marginalni naslovi, koji postoje u rukopisu, a koje su prireditelji dosad potpuno ignorirali. Iako su kratki i malobrojni, važni su iz triju razloga: nerazdvojni su dio auktorskoga teksta; ojačavaju tezu o Marulićevu auctorstvu pjesme; dodatno osvjetljaju žanrovsku njezinu pripadnost.

Tekstološki je u najlošijem stanju Marulićeva pjesma *Od slavića*. Iako je Franjo Fancev objavio ispravke i nadopune svojem izdanju, ona nikada nije tiskana u valjanu integralnu obliku. Stoga će se u prilogu tiskanoj verziji ovoga izlaganja objaviti kritičko izdanje *Od slavića*.

Pridodaju li se dosad iznesenim auctorovim tekstološkim spoznajama i one don Mladena Parlova o Marulićevu auctorstvu pjesme *Naslidovan'je Isukarsta* i tekstološki prilozi Nevena Jovanovića pjesmi *Utaha nesriće*, postaje jasno da izdavanjem Marulićevih hrvatskih stihova u ediciji *Sabrana djela* atribucijski i tekstološki posao nipošto nije završen, te da će u dogledno vrijeme trebati razmisliti o novom, poboljšanom izdanju.

Dr. Dragica Malić
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
ZAŠTO TZV. MARULIĆEV MOLITVENIK NIJE MARULIĆEV?

Zašto bi molitvenik o kojem će biti riječi imao biti Marulićev? Maruliću se autorstvo molitvenika pripisivalo na temelju epigrama kakav se (sličan, ne isti!) nalazi i u Lucićeve *Vartlu*: *K onim ki čte / Marul tumači toj / na slavu Gospoje / zemlja i nebo koj / svagdan hvale poje. // Molite za nęga / ke koli čtite toj / da Bog s truda sega / stavi ga u pokoj*. Prvi dio molitvenika čine: molitva pred pričest, nekoliko praznih strana, inkvizitorov zapis iz 1588. g., navedeni epigram (str. 14) te marijanski oficij kao glavni sastavni dio molitvenika (str. 15-214), sa stihovanim, najvjerojatnije Marulićevim, prepjevima šest himana, potvrđenima i u *Vartlu* među stihovima što se drže Marulićevima. Drugi dio molitvenika (od str. 215) sadrži razne molitve, *Psalme pokorne*, litanije, ćiriličke zapise iz 17. st. na nekad praznim stranicama, te na kraju *Iman koji počine: Jesu dulcis memoriae*, što se također pripisuje Maruliću.

Marijanski oficij odlikuje se uočljivom grafijskom, jezičnom i tekstološkom slojevitošću, što znači da je nastao višekratnim prepisivanjem i prerađivanjem srednjovjekovnih predložaka. Neka tekstološka rješenja nikako se ne bi mogla pripisati znalcu latinskoga jezika kakav je bio Marulić, kada bismo i pretpostavili da je bio redaktor teksta. Od brojnih molitava neke se javljaju u više varijanata, neke su i zapisane krnje, neke od njih imaju varijante u najstarijim poznatim dubrovačkim molitvenicima – *Vatikanskomi* (oko 1400) i *Akademijinu* (oko 1450), neke u *Vartlu*.

Iz molitvenika se jasno razabire da je služio redovnici. Očito ga je za svoju upotrebu pisala neka obrazovana redovnica iz kojega splitskog latinaškog samostana. Njegov sastav, osobito njegova drugog dijela nakon oficija, i ostavljene prazne stranice pokazuju da je zapisivan (prepisivan!) postupno, kako je zapisivačica dolazila do predložaka pojedinih molitava i drugih tekstova. Ćirilički zapisi pokazuju da je molitvenik krajem 17. st. bio u vlasništvu poljičkoga svećenika Marka Sladojevića, a do njega je mogao doći bilo nasljeđivanjem, bilo kupnjom. Sama splitska redovnica mogla je rodom biti Poljičanka, što potvrđuju i neke jezične crte molitveničkih tekstova.

Dr. Smiljka Malinar
Filozofski fakultet, Zagreb
MARULIĆEVA PRIVATNA PISMA: IZBOR JEZIKA KAO
SREDSTVO DIJAFAZIJSKE DIFERENCIJACIJE

Prilikom istraživanja u venecijanskom Državnom arhivu crnogorski znanstvenik Miloš Milošević pronašao je sedam autografa Marulićevih privatnih pisama koji potječu iz razdoblja 1501-1516: tri, pisana talijanskim, točnije, mletačkim jezikom, upućena su Marulićevu bliskome prijatelju, kanoniku katedrale sv. Duje, Jeronimu Ćipiku; ostala četiri, pisana latinski, dio su prepiske između Marulića i mletačkoga crkvenog velikodostojnika i kancelara Senata Republike, Jacopa Grasolarija, s kojim je bio vezan duhovnim i intelektualnim prijateljstvom, ali ga osobno nije nikada upoznao. Milošević je pisma objavio u prvom broju *Colloquia Maruliana* (1992) te ih u popratnom komentaru detaljno prikazao, podijelivši ih prema pojedinim "tematskim cjelinama". Ova najnovija epistolarna svjedočanstva, privatne naravi, upotpunjuju naše poznavanje Marulićeva književnog djelovanja novim podacima (kao što je slučaj i s drugim novijim otkrićima koja se tiču Marulića). Obavijesti i napomene što ih Marulić priopćuje Ćipiku i Grasolariju pribrajaju dosad poznatim njegovim djelima neke nove tekstove. Među ostalima i proznu povijesno-filozofsku raspravu na talijanskom jeziku te na istom jeziku stanovit broj soneta (dosad su bila poznata samo dva, ne posve pouzdane atribucije, što ih je, 1936. godine, objavio Deanović). Time – kako napominje Milošević – i "onaj jasni i dobro uočeni polilingvizam Marulića" ... "stječe nove, čvrste dokaze i za talijanski jezik". Milošević upozorava na značenje termina Marulićeva metajezika: "sermon vulgare" = 'talijanski jezik' i "lingua schiava" = 'hrvatski jezik'. Sintagma "lingua schiava" zanima ga kao sastavni dio izričaja u kojemu analogija između Dantea i Marulića, što je zaokupljala niz proučavatelja splitskoga pjesnika, dobiva izravnu potvrdu iz samoga njegova pera: "... direte che anchora la lengua schiava ha el suo Dante" (u najavi *Judite*). Nasuprot tome, prva sintagma i implikacije njezina tekstualnog okruženja u odnosu na socijalne i funkcionalne parametre komunikacijskog čina: "... scritto e in sermon vulgare, acio' cadauno possa intender", ne ulaze u vidokrug njegova znanstvenog bavljenja (premda od te rečenice vodi trag do jednoga od mogućih tumačenja Marulićeva uspoređivanja s Danteom). Izjava se odnosi na, dosad nepronađenu, Marulićevu filozofsko-povijesnu raspravu a povežemo li je s očitovanjem istoga reda iz predgovora *Judite* i sa žanrovskom konkretizacijom u sklopu Marulićeve bilingvalne prakse,

zaključit ćemo da upravo ovi, razmjerno nedavno otkriveni privatni dokumenti ponovo aktualiziraju pitanje izbora jezika i njegova koreliranja s pojedinim stupnjevima dijastratijske i dijafazijske ljestvice. Oni isto tako aktualiziraju pitanje konkretnih jezičnih obilježja — leksičkog inventara, sastavnica i oblika sintaktičkog ustroja — svojstvenih pojedinom registru.

Dr. Mladen Parlov
Teološki fakultet, Split
MARULIĆ – MARIOLOG I MARIJANSKI PJESNIK

U Marulićevo je vrijeme u Splitu bilo osam crkava posvećenih BD Mariji, uz još nekoliko manjih kapela. Upravo je u Splitu do izražaja došla ljubav i pobožnost prema Majci Božjoj, a što je jedna od značajki duhovnosti hrvatskog naroda u cjelini. Split Marulićevo doba je bio pravi *Mariapolis*, kako ga je netko nazvao. Marulić je pripadnik hrvatskoga, marijanskog naroda, i građanin grada Splita, *Mariapolis*. Ta činjenica nije mogla ostati bez odjeka u njegovim djelima, kako onim latinskim tako i hrvatskim. U prvima se Marulić predstavlja kao mariolog, pisac koji na teološki način promišlja i izriče otajstvo BD Marije i njenu ulogu u povijesti spasenja. Njegova mariologija nije izvorna, ali je u njoj sažeto gotovo sve što je Katolička crkva njegova vremena vjerovala i naučavala o Mariji. U svojem teološkom izlaganju o Mariji, uz Sveto pismo, slijedi svoje velike učitelje: Jeronima, Augustina, Bernarda, ne ustručavajući se, kad to smatra shodnim, napraviti i otklon od njihova nauka. U nedostatku izvora o Marijinu životu i djelovanju, nije mu strano posegnuti i za apokrifnim spisima i pobožnim legendama, čuvajući uvijek suzdržanost i pravovjernost u izlaganju.

Maruliću je teško biti samo mariolog, teolog koji na gotovo znanstven način izlaže istine o BD Mariji. Njegova mariologija nije samo teologija nego je ujedno i izraz njegove marijanske duše, tj. njegove ljubavi i poštovanja prema BD Mariji. To je posve primjetno već u latinskim spisima, a posve prisutno u hrvatskim stihovima, u kojima daje oduška vlastitoj ljubavi i pobožnosti prema Onoj koja je u krilu nosila, porodila, mlijekom dojila, odgajala Spasitelja. U hrvatskim stihovima Marulić izlaže razna otajstva života BD Marije, među kojima se ističe otajstvo Gospe Žalosne. Upravo u njemu se najbolje zrcali njegovo vrijeme te duša njegovih suvremenika i ono što su osjećali prema BD

Mariji. Njena žalost i patnja postaju ne samo poziv na obraćenje, što je središnja poruka, nego i ohrabrenje da se vlastite patnje strpljivo žive i podnose, pogleda usmjeren prema nebu, tj. životu vječnomu. Marulićeva se mariologija i marijanska duša sažimlju u ideju nasljedovanja Marije, *imitatio Mariae*. Marija je prototip, uzor vjerskoga, kršćanskog života koji treba ne samo kontemplirati, nego i nasljedovati kao što je ona bila najbolja nasljedovateljica svoga Sina.

Dr. Diana Stolac

Filozofski fakultet, Rijeka

KOMUNIKACIJSKE FUNKCIJE OSAMOSTALJENIH DIJELOVA
REČENIČNOG USTROJSTVA U MARULIĆEVU *NASLIDOVAN'JU*

U radu se analiziraju komunikacijske funkcije osamostaljenih dijelova rečeničnoga ustrojstva u Marulićevoj proznoj rečenici. Korpus čini Marulićev prijevod djela *De imitatione Christi - Od naslidovan'ja Isukarstova i od pogarjen'ja taščin segasvitnjih* iz 1500. godine. Naglasak je na komunikacijskim funkcijama vokativa i vokativnih sintagmi te njihovim funkcionalnim učincima.

Da bi se moglo prići utvrđivanju komunikacijskih funkcija vokativa, prvo treba ovaj korpus smjestiti na razmeđe monološkoga i dijaloškoga, te nakon toga odrediti planove sugovornika. U *Naslidovan'ju* to su planovi Boga Oca, Isusa, neimenovanoga vjernika, te samoga autora, koji bilježi Božje riječi. U uspostavljenome dijalogu pisca i Boga znakovi promjene plana govornika upravo su vokativi *gospodine/gospodine bože moj i sinu*.

Vokativ je obilježen intonacijskom i sintaktičkom izoliranosti. Dozivna mu je funkcija primarna. Ona je najčešće invokacijska, ali može služiti i za skretanje pozornosti na važan dio poruke. U analizi dozivne funkcije promotreni su odnosi vokativa, uzvika i imperativa (npr. *Evo, ja tebi grem, gospodine; Čuvaj se, poni, sinu...*).

Usporedbom s drugim hrvatskim prijevodima, prvenstveno Kašićevim iz 1641. i Kurelčevim iz 1868. godine, pokušava se utvrditi koje sve komunikacijske funkcije, od brojnih navedenih u teorijskoj literaturi, ostvaruje vokativ u ovim prijevodima.

Mr. Gorana Stepanić
Filozofski fakultet, Zagreb
RETORIKA MARULIĆEVIH EPISTOLARNIH TEKSTOVA

Pojam Marulićevih epistolarnih tekstova ograničit ćemo pozivajući se na minimalne zahtjeve koje postavljaju humanističke definicije pisma: pismo je prozni tekst koji omogućuje komunikaciju između odsutnih prijatelja, sastavljen kako za zabavu, tako i radi koristi, bilo javne, bilo privatne. Nevelik korpus Marulićevih (zasad) poznatih epistolarnih tekstova obuhvaća jedanaest privatnih pisama (šest na latinskom, tri na talijanskom i dva na hrvatskom jeziku), te otprilike jednak broj javnih — jedno veće pismo (papi Hadrijanu VI) te desetak epistolarnih posveta vlastitih djela (na latinskom i na hrvatskom). Ovaj će rad promatrati načine na koje funkcionira komunikacija između autora i adresata, dati pregled tema zastupljenih u pismima te ukazati na njihovu retoriku, odnosno strategije kojima tekst pokušava postići pragmatički cilj.

Dvije navedene vrste pisama – privatna i javna – razlikuju se po sadržaju i retorici; no ukazat će se i na mjesta na kojima sadržaj ili retorika pokojeg pisma izlazi izvan granica vlastite skupine. Posebna pozornost posvetit će se topici u pismima, naročito onoj vezanoj uz književni rad, te vidjeti kako topika antičkog podrijetla funkcionira u epistolarnim tekstovima na drugim jezicima, posebice na hrvatskom.

Usporedit će se i Marulićeva praksa naslovljavanja pisama s humanističkim trendovima naslovljavanja i vidjeti u kojoj je mjeri Marulić humanistički epistolograf, a u kojoj je još uvijek ovisan o naslijeđenoj srednjovjekovnoj *ars dictaminis*. Naposljetku, pokušat će se ustanoviti odgovara li Marulićev epistolarni opus zahtjevima što ih postavljaju onodobni epistolografski priručnici (F. Niger, Erazmo).

Akademik Mirko Tomasović
Zagreb
MARULIĆEVE TRADUKTOLOŠKE POSTAVKE
I SAMOPREPJEV JEDNOGA PJESNIČKOG TEKSTA

Marulić je uz svoj latinski prepjev Petrarkine kancone *Vergine bella*, objavio kao dodatak *Evangelistariumu* (Mletci, 1516), napisao i malu poslanicu, naslovljenu Jerolimu Papaliću. Njegov ga je rođak i prijatelj Jerolim Papalić, naime, ponukao na prijevod završene pjesme Petrarkina *Kanconijera*. U toj poslanici indikativno je nekoliko rečenica, gdje

Marulić govori o “težini samog prevoditeljskog posla” i o “osobitostima jezika” kao zapreci poželjnog suglasja između izvornika i prijevoda. Budući da Marulićev književni opus tvore i dragocjeni prijevodni i prepjevni tekstovi u jezičnom trolistu (hrvatski, talijanski, latinski), traduktološki iskaz iz poslanice Jerolimu Papaliću važan je dokument sa stajališta teorije i prakse prevođenja. U skladu s time u ovom se radu razmatra Marulićev samoprepjev glasovite pjesme *Carmen de doctrina domini nostri Jesu Christi pendentis in cruce*, koja u hrvatskoj verziji nosi naslov *Karstjanin Isukarsta propetoga gledajući pita a on odgovara kristjaninu*. Usporedba latinskoga i hrvatskoga teksta pokazuje koliko na proces prevođenja utječu ne samo “osobitosti jezika”, nego i različitosti dviju versifikacija i pjesničkih tradicija općenito, te što uvjetuje, konkretno, metrička pozicija latinske pjesme (elegijski dvostih), a što metrička pozicija hrvatske (dvostruko srokovani dvanaesterac).

Dr. Stojan Vrljić
Pedagoški fakultet, Mostar
ŠTO JE TO U TEKSTOVIMA MARKA MARULIĆA
JEZIČNO INSPIRATIVNIM I DANAS?

Možemo li što u tekstovima Marka Marulića naći jezično inspirativnim i danas? Mišljenja sam kako Marulićevi tekstovi zaslužuju jezično-stilske komentare uz napomenu da neki njegovi jezično-stilski postupci zaslužuju da budu inspirativnim vrelom i danas. Marulićev jezik ne samo što izriče nego na nekim mjestima čak virtualno ističe. Prisjetimo se samo Marulićevih brojnih poredaba koje djeluju izvanredno opipljivo, može se reći gotovo egzaktno.

Skлонost takvu jezičnom književnom izrazu dolazi kao rezultat autorove težnje da se umjetničkom kazivanju dade što je moguće veća određenost i preciznost. “Marulić je čitajući klasike naučio gledati”, rekao bi M. Kombol, ali je zato izreke preuzeo iz života i jezika svoga naroda:

*Čano tko usije, ono t' i požanje,
i požav izvije veće ali manje.*

Također, Marulić je dobro poznao ulogu mimike i gesta kao govornih vrednota što je njegov vrijedan stilski postupak u karakterizaciji likova i situacija.

Velik broj Marulićevih riječi u današnjem su standardnom hrvatskom jeziku arhaizmi (riječi koje nisu više uobičajene) ili neologizmi (riječi koje još nisu uobičajene). U svakom slučaju i jedna i druga skupina bogatstvo su hrvatskog jezika – one mogu biti stvaralačko proširenje i puno iskorišćavanje ponuđenih izražajnih mogućnosti. Valja napomenuti da za mnoge arhaizme u današnjem hrvatskom jeziku nema prave zamjene, kao primjerice za Marulićevu riječ *hiniti*. Tako i neke riječi općim prihvaćanjem u standardni jezik jezične zajednice prestaju biti neologizmima. Posebno je interesantno kako su Marulićevi arhaizmi *mehko* i *lahko* postale standardne riječi bošnjačkog jezika.

PODATCI O SUDIONICIMA ZNANSTVENOGA SKUPA

Dr. Charles Béné, prof. em.
Sveučilište Stendhal, Grenoble

Rodio se 1919. u pokrajini Haute-Savoie u Francuskoj. Diplomirao klasične jezike, stekao državni doktorat i postao redovni profesor francuske književnosti na Sveučilištu Stendhal u Grenobleu. Ugledan je stručnjak za djelo Rabelaisa, Montaignea i Erazma. Zapažene prinose dao je proučavanju duhovnog i biblijskog aspekta francuske književnosti 16. st. Član je Međunarodnog odbora sabranih djela Erazma Rotterdamskog. Posljednjih desetak godina bavi se hrvatskom književnošću humanizma i renesanse, osobito djelom Marka Marulića, o kojem je objavio niz studija u europskoj periodici. Među ostalim objavio knjige: *Erasme et Saint Augustin* (1979); *Sudbina jedne pjesme – Destin d'un poème – Destiny of a Poem* (1994); *Études Maruliennes* (1998). Preveo je Marulićevu *Juditu* na francuski (2002).

Dr. don Ivan Bodrožić
Split

Rodio se 1968. u Svibu kod Imotskoga. Dvije godine filozofsko-teološkog studija pohađao je na Teologiji u Splitu, a ostale četiri na Sveučilištu Santa Croce u Rimu, gdje je i diplomirao 1994. Poslijediplomski studij nastavio je na Papinskom institutu za patrologiju "Augustinianum", na kojemu je doktorirao obranivši disertaciju *Numero-logija u sv. Augustina* 2000. godine. Autor je više znanstvenih članaka s područja patrologije.

Akademik Ivo Frangeš
Zagreb

Rodio se 1920. u Trstu. Romanist i kroatist, povjesničar književnosti i kritičar. Dugogodišnji profesor novije hrvatske književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te na mnogim sveučilištima u inozemstvu. Suosnivač je zagrebačke stilističke škole, pokrenuo je i uređivao više značajnih časopisa (*Umjetnost riječi*, *Croatica*). Prevodio je s talijanskog i francuskog jezika (Machiavelli, de Sanctis, Stendhal, Verga i dr.).

Objavio velik broj studija i knjiga, među kojima: *Nove stilističke studije*, Zagreb 1986; *Povijest hrvatske književnosti*, Zagreb – Ljubljana 1987; *Suvremenost baštine*, Zagreb 1992; *Geschichte der kroatischen Literatur von den Anfängen bis zur Gegenwart*, Köln – Weimar – Beč 1995.

Mr. Neven Jovanović
Filozofski fakultet, Zagreb

Asistent je na Katedri za latinski jezik i rimsku književnost Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Osim Marulićem, bavi se hrvatskim pravnim piscima 18. stoljeća, te problemima izdavanja novolatinskih tekstova. Objavio više studija o Maruliću u godišnjaku *Colloquia Maruliana*. Područja interesa: epska poezija, latinska stilistika, kompjutorska analiza teksta, prevođenje.

Mr. Branko Jozić
Marulianum, Split

Rodio se 1960. u Rami; diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 1985; magistrirao na Augustinianumu u Rimu 1991. Od 1995. radi u *Marulianumu*. Objavio knjigu *Problem religijske netolerancije* (1995); zajedno s Bratislavom Lučinom knjigu *Bibliografija Marka Marulića. Prvi dio: tiskana djela (1477-1997)* (1998); suurednik *Suvre-mene katoličke enciklopedije* (1998); prijevode: Cesare Ripa: *Ikonologija* (2000); Mladen Parlov: *Otajstvo Krista – uzor kršćanskog života prema Marku Maruliću* (2001) te više članaka s religijsko-filozofskog i kulturo-loškog područja.

Dr. Francisco Javier Juez Gálvez
Komplutsko sveučilište, Madrid

Rodio se 1962. u Madridu. Studij Klasične filologije (1979-1984) završio na Komplutskom sveučilištu u Madridu. Odlikovan nagradom "Fundacije Pastor za klasične studije" za najbolju *memoria de licenciatura*: "Grčki ili latinski korijeni i oblici u mjesnim i narodnim imenima u Senekininim tragedijama" (1985.). Od 1985. gimnazijski učitelj iz latinskog jezika i književnosti s državnim ispitom; od 1989/90. profesor slavistike na Komplutskome sveučilištu. Doktorirao 1993. na

latinskim vrelima slaveno-bizantske povijesti carevine Bugarske. Tečajeve i specijalizacije pohađao u Bugarskoj, Hrvatskoj, Sloveniji, Češkoj, Rumunjskoj, Njemačkoj, Slovačkoj, Italiji, Ukrajini, Poljskoj, Engleskoj. Suautor je *Diccionario latino I* (Madrid 1988), *Diccionario de términos lingüísticos ruso-español y español-ruso* (Madrid 1994), *Historia de las literaturas eslavas* (Madrid 1997), *Marko Marulić (1450-1524)* (Madrid 2000), uredio tematski Marulićev broj časopisa *Studia Croatica* (Buenos Aires 2002). S hrvatskoga je preveo antologiju *U ovom strašnom času* (Barcelona 1995), zbirku Ivana Goluba *Hodočasnik* (Zagreb-Barcelona 1998) i dr. Povjerenik Marulićevih izložaba u Nacionalnim knjižnicama u Lisabonu (2001) i u Madridu (2002), te suorganizator izložbe "Letras y Armas en el Renacimiento Croata" na Sveučilištu u Alcalá de Henares (2002).

Bavi se problematikom španjolsko-slavenskih veza i recepcije slavenskih književnosti na španjolskome jezičnom tlu, i općenito (južno) slavistikom te balkanistikom i s tih je područja objavio više studija u španjolskoj i stranoj periodici. Marulologiji je posvetio nekoliko priloga, objavljenih u *Colloquia Maruliana*, *Eslavística Complutense*, *Studia Croatica*, *Calamus Renascens*, *Mundo Eslavo*.

Dr. Mijo Korade
Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Mijo Korade rođen je 11. rujna 1947. u Delkovcu (Hrvatsko Zagorje). Školovao se u Zagrebu, gdje je završio filozofiju i teologiju, a crkvenu povijest studira u Rimu na Sveučilištu Gregoriana gdje 1988. postiže doktorat. Kao povjesničar djeluje na Institutum historicum S.I. u Rimu, predaje kao profesor na filozofsko-teološkom institutu u Zagrebu, suosnivač je i prvi pročelnik Hrvatskog povijesnog instituta u Beču. Sada je zaposlen u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu i predaje hrvatsku latinističku historiografiju na Hrvatskim studijima u Zagrebu. Suraduje s mnogim znanstvenim institucijama u zemlji i inozemstvu. U svom znanstvenom radu najviše se bavi crkvenom i kulturnom poviješću hrvatskog naroda, te poglavito isusovačkim misionarima, o čemu je objavio i mnoge rasprave, članke i knjige.

Dr. István Lőkös
Filozofski fakultet, Debrecen

Rodio se 1933. u Egeru (Mađarska). Diplomirao je 1957. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Kossuth Lajos u Debrecenu hungarologiju i rusistiku. Na Filozofskom fakultetu u Debrecenu 1985. izabran je za docenta na katedri za komparativnu književnost, 1994. izabran je za redovitog profesora na spomenutoj katedri. Organizirao je 1992. Katedru za povijest srednjoeuropskih i istočnoeuropskih književnosti na Filozofskom fakultetu u Miskolcu, gdje je kao redoviti profesor predavao do 1997. povijest hrvatske književnosti. Godine 2000. izabran je za dopisnog člana HAZU. Njegovi znanstveni i stručni radovi tiču se najviše povijesti hrvatske i mađarske književnosti, odnosno hrvatsko-mađarskih književnih veza i drugih slavenskih književnosti. Objavio je, među ostalim, knjige: *Hidak jegyében = U znaku mostova*, 1974; *Magyar és délszláv irodalmi tanulmányok = Mađarske i južnoslavenske književne studije*, 1984; *A horvát irodalom története = Povijest hrvatske književnosti*, 1996; *Zrínyi eposzának horvát epikai előzményei = Hrvatski epski prethodnici epa Zrinjskoga*, 1997; *Déli szláv-magyar szellemi kapcsolatok = Južnoslavenske-mađarske duhovne veze*, 1997; *A Kaptoltól a Ludovikáig = Od Kaptola do Ludoviceuma*, 1997; *Hrvatsko-mađarske književne veze*, 1998; *Erlebnisse und Rezeption Krležas Kerempuh-Galladen aus ungarischer Sicht*, 1999. Prejevao Marulićevu *Juditu* na mađarski jezik (objavljena 1999); *Nemzettudat, nyelv és irodalom. Horvát-szlovén-magyar irodalom – és művelődéstörténeti interferenciák = Nacionalna samosvijest, jezik i književnost. Hrvatsko-slovensko-mađarske književne i kulturnopovijesne interferencije*, 2002.

Dr. Antun Lučić
Pedagoški fakultet, Mostar

Rodio se u Bugojnu 1958. Studirao komparatistiku (dodiplomsku i poslijediplomsku) i kroatistiku (doktorski studij). Objavio knjigu proze *Pitanja Luciusa* i zbirke pjesama *Prizori* i *Naovamo* te više radova s područja znanosti o književnosti. Na Pedagoškom fakultetu u Mostaru predaje predmete Svjetska književnost i Starija hrvatska književnost.

Mr. Bratislav Lučin
Marulianum, Split

Rodio se u Splitu 1956. Diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zadru, magistrirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1986. radi kao urednik u Književnom krugu Split, a od 1995. voditelj je *Marulianuma*. Suurednik (s M. Tomasovićem) godišnjaka *Colloquia Maruliana*, glavni urednik edicije *Sabrana djela Marka Marulića*. Područja interesa: starija hrvatska književnost, hrvatski latinizam, opus Marka Marulića. S Brankom Jozićem objavio knjigu *Bibliografija Marka Marulića. Prvi dio: tiskana djela (1477-1997)*, Split 1998. Priredio izbor iz Marulićeva opusa na španjolskom jeziku pod naslovom *Marko Marulić (1450-1524)*, edición española: F. J. Juez Gálvez, Ediciones clásicas, Madrid 2000, te izbor na hrvatskom pod naslovom *Marko Marulić, Duhom do zvijezda*, Mozaik knjiga (biblioteka Biseri hrvatske književnosti), Zagreb 2001.

Dr. Dragica Malić
Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

Rođena je u Zagrebu 1934, gdje je završila osnovno, srednje i fakultetsko obrazovanje. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu magistrirala je 1970. i doktorirala 1986. godine s temama iz jezičnopovijesne problematike. Od 1960. radi u današnjemu Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, gdje je od zvanja asistentice napredovala do znanstvene savjetnice. Radi na poslovima suvremenoga hrvatskog jezika i njegove povijesti, te povijesne leksikografije, a više je godina bila i voditeljica pripadnih institutskih projekata. Bavi se starim hrvatskim tekstovima na sva tri hrvatska pisma, ali u središtu su joj znanstvenoga interesa najstariji hrvatski latinički spomenici, a u posljednje vrijeme osobito problemi srednjovjekovne hrvatske latiničke grafije. Osmislila je i danas vodi projekt rječnika hrvatskoga književnog srednjovjekovlja pod naslovom *Hrvatski rječnik od Marulića i njegovih suvremenika*.

Dr. Smiljka Malinar
Filozofski fakultet, Zagreb

Izvanredna je profesorica na Odsjeku za talijanistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu gdje vodi kolegije *Povijesna gramatika talijanskog jezika i dijalektologiju Italije* te *Povijest talijanskog jezika*. Objavila je više radova o marulićevskoj tematici ("Marulićev prijevod prvog pjevanja 'Božanstvene komedije'"; "Stumačen'je Kata po Marku Marulu; Una versione croata dei 'Disticha Catonis'") od kojih je posljednja knjiga *Od Marulića do Marina* (Ex libris, Zagreb 2002).

Dr. don Mladen Parlov
Teološki fakultet, Split

Rođen je 1964. u Ričicama kod Imotskog. Diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu – Teologija u Splitu, 1990. Na Papinskom crkvenom sveučilištu Gregorijana u Rimu 1996. doktorirao na području teologije duhovnosti tezom *Il mistero di Cristo – modelo di vita cristiana secondo Marco Marulić*. Na istom je sveučilištu (1997) postigao i magisterij iz dogmatske teologije. Od listopada 1997. duhovnik je u Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Splitu te predaje na Teologiji u Splitu, odnosno na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. U zvanje docenta promoviran u prosincu 2001. Do sada objavio dvije knjige: *Otajstvo Krista – uzor kršćanskog života prema Marku Maruliću*, Marulianum, Split 2001; *Život i djelo don Ilije Ujevića*, CuS, Split 2001; te više znanstvenih radova s područja povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka. Bavi se i prevođenjem s talijanskog i engleskog jezika.

Mr. Gorana Stepanić
Filozofski fakultet, Zagreb

Rodila se 1973. u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. diplomirala komparativnu književnost i latinski jezik. Iste se godine zaposlila kao znanstvena novakinja na projektu *Neolatina Croatica*. Magistrirala 2001. s temom iz nacionalne neolatinske religiozne epike 17. stoljeća. Radi kao asistentica na Odsjeku za klasičnu filologiju. Objavila je niz znanstvenih i stručnih članaka o hrvatskim latinistima (Marulić, Vičić, Vitezović, B. Bošković, Bruerević, Čobarnić). Bavi se i prevođenjem s klasičnog i humanističkog latinskog.

Dr. Diana Stolac
Filozofski fakultet, Rijeka

Rodila se 1956. u Zagrebu, gdje je završila studij kroatistike i opće lingvistike na Filozofskom fakultetu, na kojem je magistrirala 1988. i doktorirala 1996. godine temama iz povijesti hrvatskoga jezika. Sada je izvanredna profesorica i predstojnica Katedre za hrvatski jezik na Odsjeku za kroatistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Sudjeluje u dodiplomskoj nastavi na Filozofskome fakultetu u Puli i Odjelu za humanističke znanosti Sveučilišta u Splitu, te na poslijediplomskim studijima filozofskih fakulteta u Zagrebu i Rijeci. Glavna je urednica znanstvenoga časopisa *Fluminensia* i zbornika radova Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku.

Sudjelovala je na pedesetak hrvatskih i međunarodnih znanstvenih skupova te objavila sedamdesetak znanstvenih radova s temama iz povijesti hrvatskoga jezika, suvremenoga hrvatskoga književnog jezika, a posebno sintakse i leksikologije. Knjiga *Hrvatsko pomorsko nazivlje – Božo Babić, njegovi prethodnici i nastavljači*, monografski je prikaz jednoipolstoljetnoga razvoja hrvatske pomorske leksikografije.

Akademik Mirko Tomasović
Zagreb

Rodio se 1938. u Splitu, podrijetlom je iz sela Kučića pokraj Omiša, po struci komparatist i romanist. Diplomirao je i doktorirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje i radi od 1971. do umirovljenja. Umirovljen u statusu redovnog profesora na Odsjeku za komparativnu književnost i pročelnik Katedre za komparativnu povijest hrvatske književnosti. Osim strukom bavi se i prepjevanjem poezije s romanskih jezika. S tih područja objavio je tridesetak knjiga. Član je uredničkog odbora *Sabranih djela Marka Marulića*. O »ocu hrvatske književnosti« objavio je mnogobrojne članke, osvрте, studije, rasprave te knjige: Marko Marulić, *Plavca nova* (priredio zajedno s T. Maroevićem) (1971); *Zapisi o Maruliću i drugi komparatistički prilozi* (1984); *Marko Marulić Marul* (monografija) (1989); Marko Marulić, *Judita* (priredio) (1991); *Marco Marulić Marulus* (1994); *Marko Marulić, Hrvatski latinsti* (zajedno s Darkom Novakovićem) (1994); *Sedam godina s Marulom* (1996); *Marko Marulić/Marcus Marulus* (1996); Marko Marulić, *Judita*

(priredio zajedno s Milanom Mogušem) (1996); *Marko Marulić Marul* (monografija) (1999); *Nove godine s Marulom* (2000); *Marko Marulić: Antologija* (2000); *Marulološke rasprave 2000-2001* (2002).

Dr. Stojan Vrljić
Pedagoški fakultet, Mostar

Rodio se u Bogodolu kraj Mostara. Diplomirao je 1974. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (Odsjek za jugoslavenske jezike i književnosti); magistrirao (1980) i doktorirao pri istom Sveučilištu u Zagrebu (1988). Od 1985. profesor je hrvatskog jezika pri Sveučilištu u Mostaru. Lingvističke i stilo-analitičke radove objavljivao je u više stručnih, znanstvenih i književnih časopisa te knjige *Andrić u njemačkom* (Mostar 1991; Split 2000), *Jezik naš hrvatski* (2000). Sudjelovao je na brojnim znanstvenim skupovima; član je Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika u Zagrebu; dugogodišnji je član uredništva *Motrišta* u Mostaru; glavni je urednik zbornika radova *Sto godina Antuna Branka Šimića* (Split, 1988), *Popularna srijeda* (Split, 1999) i *Mostarski dani hrvatskog jezika* (Split, 1999). Sada je redoviti profesor stilistike na odjelu za kroatistiku Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Marko Marulić y la Europa humanista
Izložba u Biblioteca Nacional, Madrid, 13. 3. - 14. 4. 2002.

MARULIĆ NA WWW (izbor)

MARVLIANVM

<http://www.netmedia.hr/marulianum/> (privremena adresa!)

O MARULIĆU

<http://www.studiacroatica.com/libros/tomasov/tomasov1.htm>

<http://www.studiacroatica.com/marulic/intro.htm>

<http://www.studiacroatica.com/revistas/135/1350600.htm>

<http://www.studiacroatica.com/revistas/133/1330900.htm>

<http://psychclassics.yorku.ca/Krstic/marulic.htm>

<http://www.morh.hr/iamps/marulic.htm>

<http://www.croatia-net/html/marulic.html>

<http://www.duhovno-vrelo.com/2/dv-21.html>

<http://www.moderna-vremena.hr/vrem/marul.asp>

http://volksgruppen.orf.at/kroaten/kr/archiv/mi_marulic.htm

[http://www.berlin.de/home/Land/BAs/Charlottenburg-Wilmersdorf/
wissenswertes/](http://www.berlin.de/home/Land/BAs/Charlottenburg-Wilmersdorf/wissenswertes/)

[skulpturen/marulic.htm](http://www.skulpturen/marulic.htm)

MARULIĆEVA DJELA

<http://www.bulaja.com>

<http://www.ffzg.hr/infoz/dzs/html/Maruli1.htm>

<http://www.ffzg.hr/infoz/dzs/html/Maruli2.htm>

<http://www.ffzg.hr/infoz/dzs/html/Maruli3.htm>

<http://www.hkz.hr/Knjige/Marulic.pdf>

<http://www.hnk.ffzg.hr/marul.htm>

<http://www.brindinpress.demon.co.uk/pospapam.htm>

OBLJETNICE

<http://www.mgst.net>

<http://www.maldura.unipd.it/italianistica/Ricerca/convmar.html>

<http://www.bne.es/esp/agenda/Marko-Marulic.htm>

COLLOQVIA MARVLIANA XII
(Književni krug Split - *Marulianum*, 2003)

SADRŽAJ
CONTENTS

- Charles Bén : L' *Evangelistarium*, ma tre-livre de Marulić / *The Evangelistary - Marulić's Main Book*
- Neven Jovanović: Paratekst i *loci Biblici* kao put od stila do tumačenja Marulićeva *Evandelistara* / *From Style to Interpretation: Paratext and Loci Biblici in the Evangelistarium by Marko Marulić*
- Vinko Grubišić:  ivotinjske naravi demona u Marulićevu *Evandelistaru* u odnosu na srednjovjekovne bestiarije / *Demonic Features of Animals in Marulić's Evangelistarium and Medieval Bestiaries*
- Gorana Stepanić: Marulićevi latinski paratekstovi / *Marulić's Latin Paratexts*
- Iva Grgi : Mu ka vrlina,  enska vrlina u Marulićevoj *Instituciji* / *Male Virtue, Female Virtue in Marulić's De institutione*
- Stanislav Marijanovi : Poslanice Marka Marulića i Stjepana Brodari a papi Hadrijanu VI. / *The Epistles of Marko Marulić and Stjepan Brodari  to Pope Adrian VI*
- Mladen Parlov: Marulićevo poimanje sakramenta pokore i pomirenja / *Marulić's Conceptions of the Sacrament of Confession*
- Branko Jozi : Tijelo i osjetila: prilog Marulićevoj antropologiji / *Body and Senses: A Contribution to Marulić's Anthropology*
- Ljiljana Koleni : Glagolski oblici u Marulićevim stihovima i prozi / *Verb Forms in Marulić's Verse and Prose*
-  arko Mulja i : O dalmatoromanizmima u Maruli evim djelima / *On the Dalmato-Romanice in Maruli 's Works*
- Bratislav Lu in: Prinosi tekstu i tuma enju Maruli eve *Suzane* / *Contributions to the Text and Interpretation of Maruli 's Suzana*
- Marko Maruli : *Suzana*, kriti ko izdanje (prir. B. Lu in)
- Mirko Tomasovi : Dujam Balistrili , jedini Maruli ev mecena / *Dujam Balistrili , Maruli 's only Patron*
- Franco Buzzi: Note di varia erudizione di Pietro Mazzucchelli intorno alla *Institutione del buono e beato vivere* di Marko Maruli  / *Razne u ene bilje ke Pietra Mazzucchellija o Instituciji Marka Maruli a*

Francisco Javier Juez Gálvez: La tesis doctoral sobre Marko Marulić del P. Bruno Raspudić (Madrid, 1957) / *Madridska disertacija fra Bruna Raspudića o Marku Maruliću iz 1957.*

Stjepan Lukač: Marulićev *Evanđelistar* (Coloniae, 1529.) iz mađarskog Gyöngyösa / *The Marulić Evangelistary from Gyöngyös in Hungary*

István Lőkös: Psalamska motivacija u »kantici ali pisni« Juditinoj / *The Psalmic Motivation in Judith's »Canticle or Song«*

K r o n i k a

Obavijest o promjeni na čelu uredništva Marulićevih *Sabranih djela* i zahvala Branimiru Glavičiću

Bibliografija radova Branimira Glavičića objavljenih u ediciji *Sabrana djela Marka Marulića*

Nagrade Dana hrvatske knjige 2002.

 Obrazloženje nagrade *Judita*

 Obrazloženje nagrade *Davidias*

 Obrazloženje nagrade *Slavić*

Iva Grgić: Prigodno slovo na predavljanju *Maruloloških rasprava* Mirka Tomasovića

B i b l i o g r a f i j e

Ivana Domaćinović - Branko Jozić: Bibliografija Marka Marulića 2002.

R e c e n z i j e, p r i k a z i, o s v r t i

Ivo Frangeš: Milan Moguš, *Rječnik Marulićeve Judite*

Josip Lisac: Marko Marulić, *Judita*, prepjevao i komentirao Nikica Kolumbić

Mladen Parlov: Mirko Tomasović, *Marulološke rasprave 2000.-2001.*

Bratislav Lučin: *Studia Croatica*, Buenos Aires, 43 (2002), br. 145

NAGRADA DANA HRVATSKE KNJIGE

Pravilnik

Nagradu Dana hrvatske knjige dodjeljuje Društvo hrvatskih književnika – pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Tri su nagrade: “Judita”, “Davidias”, “Slavić”

Nagrade su godišnje.

Nagrade se dodjeljuju u Splitu na Dan hrvatske knjige – 22. travnja tekuće godine.

“Judita” – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini, a posebno o humanističko-renesansnoj.

“Davidias” – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike ili za najbolju knjigu odnosno studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini.

“Slavić” – Nagrada Dana hrvatske knjige za najbolji autorski knjigom objavljeni prvenac.

Sva djela (prvotisak) koja se predlažu za nagrade moraju biti objavljena od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne godine.

Nagrade se sastoje od novčanog dijela: “Judita” – 10.000 kuna, “Davidias” – 10.000 kuna, “Slavić” – 2.500 kuna i povelja.

Nagrade uručuju: ministar kulture Republike Hrvatske i predsjednik Društva hrvatskih književnika.

Gradonačelnik Splita sve nagrađeničke daruje zlatnikom grada Splita.

Odluku o nagrađenim djelima odnosno o autorima nagrađenih djela donosi Povjerenstvo Nagrade Dana hrvatske knjige.

Upravni odbor Društva hrvatskih književnika imenuje Povjerenstvo Nagrade Dana hrvatske knjige – na rok od četiri godine.

Povjerenstvo je u radu i odlučivanju samostalno.

Povjerenstvo bira tajnika – na rok od četiri godine.

Tajnik organizira i vodi rad Povjerenstva te po potrebi, a obvezatno jednom godišnje, o radu Povjerenstva izvješćuje Upravni odbor Društva hrvatskih književnika i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Ako je djelo člana Povjerenstva među prijedlozima za nagradu, onda taj član ne sudjeluje u radu Povjerenstva prilikom glasovanja.

O svakoj nagradi odluka se donosi većinom glasova.

Kad je nagrađenik strani državljanin, o dodijeljenoj nagradi treba ga izvijestiti najmanje trideset dana prije same dodjele.

Povjerenstvo odlučuje i o autorima obrazloženja o nagradama.

Troškove rada Povjerenstva, novčane iznose nagrada, izradbu povelja, organizaciju dodjele nagrada i honorar autorima obrazloženja osigurava Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Sve navedene troškove Društvo hrvatskih književnika prijavljuje Ministarstvu kulture kao dio svoje redovne godišnje djelatnosti.

Povjerenstvo Nagrade Dana hrvatske knjige:

Josip Bratulić, Jakša Fiamengo, Branimir Glavičić, Bratislav Lučin,
Stanislav Marijanović, Tonko Maroević, Anđelko Novaković, Ante
Stamać, Josip Stipanov, Mirko Tomasović

Tajnik Povjerenstva Nagrade Dana hrvatske knjige:

Anđelko Novaković

NAGRADA DANA HRVATSKE KNJIGE

Do sada nagrađeni:

1997:

- Judita* — Pavao Pavličić (*Studije o Osmanu*, ZAZNOK, Zagreb 1996)
Davidias — István Lőkös: (*A horvát irodalom története*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1996)
Slavić — Maro Pitarević (*Harlekin*, Ceres, Zagreb 1996)

1998:

- Judita* — Branimir Glavičić (*Marulićev latinski rječnik*, Književni krug Split, 1997)
Davidias — Ján Jankovič (*Chorvátska literatúra v slovenskej kultúre I*, Ústv svetovej literatúry SAV, Bratislava 1997)
Slavić — Romeo Mihaljević (*Anđeoska konverzacija*, Mozaik knjiga, Zagreb 1997)

1999:

- Judita* — Radoslav Katičić (*Litterarum studia*, Matica hrvatska, Zagreb 1998)
- Davidias* — Joanna Rapacka (*Zaljubljeni u vilu*, Književni krug Split, 1998)
- Slavić* — Ana Brnardić (*Pisaljka nekog mudraca*, SKUD "Ivan Goran Kovačić", Zagreb 1998)

2000.

- Judita* — Mirko Tomasović: *Marko Marulić Marul*, Erasmus Naklada, Zagreb / Književni krug Split-Marulianum, Split / Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1999.
- Davidias* — Fedora Ferluga Petronio: *Grčko-latinski izvori u Junija Palmotića*, Hrvatsko filološko društvo, Rijeka 1999.
- Slavić* — Dražen Stojčić: *Zabranjeno područje*, Svjetla grada, Osijek 1999.

2001.

- Judita* — Šime Jurić: *Iz muzeja hrvatske knjige*, Matica hrvatska, Zagreb 2000.
- Davidias* — Krystyna Pieniażek: *Pjesničko stvaralaštvo Antuna Branka Šimića* (prevela Jadranka Nemeth Jajić), Matica hrvatska Zagreb 2000.
- Slavić* — Igor Štikš: *Dvorac u Romagni*, Durieux, Zagreb 2000.

2002.

- Judita* — Milan Moguš: *Rječnik Marulićeve Judite*, Institut za jezik i jezikoslovlje, Zagreb 2001.
- Davidias* — Luciana Borsetto: *Marko Marulić: Giuditta*, a cura di Luciana Borsetto. Testo croato a fronte, Hefti, Milano 2001.
- Slavić* — Gordan Nuhanović: *Liga za opstanak*, Pop & Pop, Zagreb 2001.

U povodu Dana hrvatske knjige, a u sklopu *Marulićevih dana*, Društvo hrvatskih književnika je dodijelilo i tri Zahvalnice:

Bratislavu Lučinu: za iznimni prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 1998.

Mirku Tomasoviću: za iznimni prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 1999.

Ivi Frangešu: za iznimni prinos u proučavanju hrvatske književne baštine; Zagreb – Split, 22. travnja 2000.

Studia Croatica, temat posvećen Marku Maruliću

SADRŽAJ

Kalendar zbivanja	3
Trinaesti međunarodni znanstveni skup o Marku Maruliću	6
Sažetci	9
Podatci o sudionicima znanstvenoga skupa	23
Marulić na WWW	32
<i>Colloquia Maruliana</i> XII – sadržaj	33
Nagrade Dana hrvatske knjige	35
Pravilnik	35
Do sada nagrađeni	36

Znanstveni, književni i izdavački program
Marulićevih dana
novčanom su potporom pomogli:

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske
Županija splitsko-dalmatinska
Poglavarstvo grada Splita

Izdavač:
Književni krug Split — *Marulianum*
Ispod ure 3, Split

Za izdavača:
Nenad Cambi

Ovu knjižicu uredili:
Branko Jozić i Bratislav Lučin

Tisak:
“Dalmacija papir” — Split

Naklada:
300 primjeraka